

svah! Če že ne prej, pa po zmagi Kmetijske zveze v občinski in v prihodnjem parlamentu bodo naši kršćanski zavedni poslanci izvojevali našemu kmeti-

mu žensvu volilno pravico, katero jim v nebo vpijo-če krivično odrekajo sedajni vladarji — liberalci in socialni demokrati.

za dijake duhovne vaje in dolžnost obiskovati sveto mašo, čeprav je edinole pristojna cerkvena oblast kompetentna, da o tem odloča.

Prosimo gospoda ministra, da resno vzamete to vprašanje v pretrés in nam odgovorite:

1. Ste li voljni, ukreniti vse potrebno, da se tu zgoraj navedene naredbe razveljavijo?

2. Ste li voljni pozvati na odgovor avtorje teh vznemirljivih, izzivajočih in reakcionarnih naredb?

3. Kake garancije ste pripravljeno dati, da se podobni pojavi že v naprej onemogočijo?

Prosimo na vprašanje pismen odgovor. Izvolite, gospod minister, sprejeti izraz našega odličnega spoštovanja. Beograd, dne 4. februarja 1920. — Dr. Anton Korošec, ministrski podpredsednik na razpoloženju; Stanko Banič, narodni poslanec.

Bosanska vlada je res uknila svojo naredbo in ostalo je pri starem.

Papež za razporoko?

Pred nekaj dnevi so prinesli slovenski liberalni listi z veliko slastjo novico, češ, da bo papež dovolil ločenim zakonskim, da se poroče z drugo osebo. „Domovina“ se že hinavsko zaganja v papeža in pravi, da bo papež dovolil to zaradi tega, ker se boji, da izgubi v nekaterih državah preveč vernikov, ki so izstopili iz katoliške cerkve samo za to, da se lahko v tujini poroče.

Ali je to mogoče? Ali je mogoče, da bi cerkev dovolila razporoko in zopetno ženitev ločencev, dočim drugi zakonski še živi? Cerkev kaj takega ne more dovoliti in skozi 1900 let tudi nikdar dovolila ni. Politični list sicer nima naloge, da bi ljudi učil verske resnice, toda da se sami prepričate, kako neverni in nevedni so liberalci v verskih rečeh, poglejte v srednji katekizem, vprašanje 637: „Ali se zakon more razvezati? Zakon se ne more razvezati drugače, kakor s smrtjo enega izmed zakonskih.“ Seveda pristavlja katekizem, da „more cerkvena gosposka iz važnih vzrokov dovoliti, da zakonska živita ločena drug od drugega; nikdar pa ne sme in ne more cerkev dovoliti, da bi se taka ločena na drugo stran poročila pred smrtjo enega izmed njih! Neločljivost in nerazdružljivost zakona ni uvedla cerkev, ampak je določil njen Ustanovnik, Kristus: „Vsak, kateri se loči od svoje žene in vzame drugo, prešuštuje, in kateri vzame ločeno od moža, prešuštuje!“ Ta določba ostane v veljavi do sodnega dne in noben papež je ne more spremeniti!“

In je tudi še noben papež ni! Papež Klement VII. je raje dopustil, da je cela Angleška odpadla od Cerkve, kakor da bi bil dovolil razporoko! Angleški kralj Henrik VIII. se je leta 1509 poročil s Katarino in imel z njo pet otrok. Leta 1526 pa se je hotel kralj ločiti od nje in se poročiti z dvorno damo Ano Boleyn, s katero je že več let živel v prešustvu. Zahteval je od papeža Klementa VII., da razveljavi njegov zakon s prvo ženo. Delal je obljube in skušal podkupovati. Toda zaman! Nazadnje je grozil, če mu papež ne dovolil razporoko, da odpade od cerkve ter odtrga od nje svoje podanike in kneze. Ko mu papež razporoko ni dovolil, je kralj svojo grožnjo leta 1531 res izvršil: odpadel je od rimske cerkve in proglasil sebe za papeža, poglavarja angleške cerkve. Papeža Klementa VII. je odpad neizmerno bolel. Toda razporoko ni dovolil! — In zdaj, ko je krščanska misel in udanost katoličanov do sv. Cerkve mogočna, kakor že davno ne; zdaj naj bi papež dovolil razporoko? Kdor kaj takega trdi, je ali neveden ali pa hudoben, ali pa oboje!

Hudobnost bi človek prisodil liberalnim listom, ki so prinesli zgoraj omenjeno novico, da bo papež dovolil razporoko! Hudobnost prav tako kakor nevednost! Kdo pa je zahteval in še zahteva razporoko? Kdo zahteva civilni zakon? Ravno isti liberalci, ki zdaj poročajo o papežu, da hoče dovoliti razporoko. Po nauku liberalizma nima sklepanje zakona z vero nič opraviti. Zakon po liberalnih načelih ni zakon, ampak samo pogodba dveh ljudi, da hočeta živeti skupaj, dokler bo jima ugajalo; potem pa lahko gresta narazen, kadar hočeta, in skleneta nov zakon. Liberalci vedo: Če bo zakon samo civilna pogodba, sklenjena pred županom, ne pa v cerkvi, potem boče družini vzeti verski značaj, družina ne bo več na temelju vere; brezverski značaj družine bo vplival tudi na domačo vzgojo otrok in tako bi liberalci ali demokrati ali kakor se že imenujejo, dosegli svoj namen: brezverski rod! Zato so slovenski liberalci zahtevali razporoko. Leta 1906 je napisal liberalec dr. Novak v „Slovanu“: „Postava mora statuirati (določiti) razdružljivost zakona tudi za katoličane!“ Leta 1912 so glasovali liberalci v državnem zboru za razporoko ali zakon na odpoved. Slišali smo tudi, da je liberalna „Zveza jugoslovanskih žen“ pobirala podpise za razporoko. Pred nekaj tedni je v listu „Epoha“ nek brezverec Jovanović zahteval, da se mora v naši državi uvesti civilni zakon.

Liberalci so torej tisti, ki hočejo razporoko! In zakaj so zdaj prinesli lažljivo novico, da bo papež dovolil razporoko? Iz dveh vzrokov: Prvič hočejo s svojo novico pripravljati ljudstvo za razporoko, ker vedo, da je slovensko ljudstvo tako globoko krščansko, da se s studom odvrta od vseh, ki bi mu hoteli vsiliti razporoko. Drugič pa hočejo v našem ljudstvu s svojimi lažmi vzbuditi nezaupanje do sv. Očeta in mu izrgati udanost do sv. Cerkve. Računajo tako: Najprej moramo ljudstvu, ki se tako trdno drži katoliškega nauka o nerazdružljivosti zakona, vzeti vero in zaupanje do papeža; zato pišimo, da bo papež dovolil razporoko! Nekaj jih bo le verjelo! Obenem pa bomo s tem ljudi pripravili, da se bodo navadili in sprijaznili z mislijo na razporoko. Potem pa bomo lahko začeli naravnost in odkrito delati za popolno zakonsko ločitev. In dosegli bi oboje: nezaupnost in mržnjo do papeža in pa razporoko! To je račun liberalcev. Odloč njihova lažljiva vest. Sami hočejo razporoko, pa dolžijo papeža, da jo hoče uvesti!

Dr. Korošec za versko svobodo.

Bosanska vlada je potom naredbe prepovedala srednješolskim dijakom vstopiti v Marijine družbe in je ukazala, da se vse dijaške Marijine družbe razpušče in da dijaki niso več dolžni iti k sv. maši, niti prejemati sv. zakramentov. Dr. Korošec in St. Banič sta v imenu Jugoslovanskega kluba stavila na ministra prosvete in ministra vere to-le vprašanje:

Gospod minister! Dne 17. januarja t. l. je pokrajinska vlada za Bosno in Hercegovino v Sarajevu izdala naredbo, s katero se razpušča dijaške Mari-

jine Kongregacije in se zabranjuje dijakom vstopiti v taka društva.

Ta prepoved čisto verskih društev težko žali najsvetejše pravice osebne svobode, nosi na sebi značaj odkritega sovraštva proti veri in Cerkvi in more roditi težke posledice, ki bodo pogubonosne za našo mlado državo.

Poleg vsega tega dela edijozen utis tudi dejstvo, da je to naredbo izdal uradnik pravoslavne vere. Slišimo tudi, da se z gornjo odredbo uklinjujejo

Pač nisem verjel govoricam babur, katerih sem se plašil. Mesarjeva teta je bila v mojih očeh pošteno dobra ženska, katere se nisem bal, ki me je večkrat peljala za roko in mi podarila nešteto groš. Groš, to je bil v onih časih za otroka celo premoženje. Groš pa sem prejel od smehljajoče se mesarjeve tete vsikdar, kadar sva šla skupaj od kapucinskoga mosta na hrib sv. Miklavža prav do tetinih vežnih vrat, kjer mi je stisnila v nagrado za spremstvo groš. Prosila me je velikokrat, da sem jo spremljal do doma, kadar se je vračala iz mesta po dnevu. Med potjo nisva sploh nič govorila, ali pa malo, ker teta me je le držala za roko in se smehljala sama zase. Z mesarjevo teto sva bila toraj prijatelja, jaz bi jo bil spremljal tudi brez groša vsaki dan do doma, da bi mi bila rekla. Najunega prijateljstva nama ni zavidal ali kršil nikdo, vsaj jaz tega nisem opazil nikdar. Toliko mi je znanega od mesarjeve tete, toliko se spominjam še danes s hvaležnostjo na že davno rajno teto, ki me je vodila tolikokrat po materinsko za roko in mi podarjala za otroško spremstvo groš.

Druga posebnost šentmiklavškega hriba, katerega sem se pa bal in izogibal kot samega ta rogatega bogasvaruj, je bil moj sosed, šafer Tinček.

Sem že omenil ono v mojih časih edino lepo in veliko hišo na našem hribu imenovano „Kapeinerhof“. Krog tega Kapeinerhova je bilo precej veliko posestvo, katerega je oskrboval šafer Tinček. Bival je Tinček v razklopotani kočuri, ki je čepala na ravni dober streljaj navzgor od Kapeinerhova. Družbo sta delala Tinčeku v bajti dve starikavi baburi, katerih imen nisem čul nikdar, zatorej jih tudi ne morem zaupati javnosti.

Pa ta Tinček je bil po svoji rasti preklasto dolga surovina v dobesednem pomenu. Bil je grd šnopsar, ki se je natival in vpijanjal z žgano pijačo po cele dneve in noči. O Tinčekovi pijanosti pa niso govorile samo šentmiklavške babure, ampak spoznal in občutil sem jo prenogokrat tudi jaz kot otrok.

Kadar se je vračal šnopsar Tinček iz žganjarne na hrib, nahlulil je vsacega katerega je srečal. Nam paglavcem pa je navijal ušesa brez vsacega vzroka, samo, če je le ujel in zagrabil kacega. Bal in ogibal sem se ga jaz, ker sem večkrat med solzami in krikom okušal njegovo pest, bali so se ga pa tudi moji sprtniki. Največja pokora pa je bil Tinček za svoji stari sestanovalki. Vsikdar, kadar je med kletvijo pripolovrnil domov, se je čul iz sosedne kočure kreg, vpije, trušč in pretep, ki je končal s pobegom obeh starih. Ko ste utekli ubogi stari vsaka po svoji stezi, je razbijal in robantil Tinček sam po bajti, dokler ga ni premagal zaspanec vsled jeze in pijanosti. Iz treznjen in prespan je Tina zopet delal, starki ste se vrnili v kočuro, zavladal je mir na hribu sv. Miklavža.

Z ysakim je bil Tinček osoren, ali pa sploh ni ogovarjal nikogar, le z mesarjevo teto sta kramljala preko plota vselej prijazno ter ljubeznjivo. Šentmiklavžanke so govorile ter raznašale, da mu plača teta večkrat kak frakel za njegovo pijansko grlo, radi tega je z njo prijazen, ker sta si brat in sestra v obljemu žganega alkohola. Se celo mene je pustil pri miru, kadar sem stopal ob tetini roki, tedaj sem mu tudi slobodno pogledal v njegov surovi, pijansko zabruhlji obraz in njegove krvavo obrobljene oči.

Vem, da razum mesarjeve tete ni maral nikdo za pijanega šaferja Tinčeka, ki je bil v pijanosti surov pretepač, ki se je zaletaval v vsacega, ki je bil treznejši in slabejši od njega.

Naenkrat pa je pijanec Tinček nekam izginil, nisem ga videl in nisem ga več slišal razsajati, kleti in robaniti krog Kapeinerhova. Vsi šentmiklavžani smo se oddahnili po skrivnostnem izginu surovine Tinčeka. Na hribu sv. Miklavža sta zakrilita mir in zastopnost brez krika in pretepa med sosedi. Le mi paglavci smo se ravsali ob vznožju hriba, pa brez strahu, da plane po nas odkod iz zasede bogasvaruj pijani Tinček in nas razpodi iz odločilne bitke brez ozira, kdo je napadalec ali napadenec.

Kmetovalčevi zvesti pomočniki.

Neizmerna je škoda, ki jo napravijo kmetu leto za letom razni zajedaveci z objedavanjem kulturnih rastlin. Uspešna omejitev te škode bi bila nemogoča in kmetovalec bi moral podleči svojim vsakojakim škodljivcem, da nima v vrstah živalstva samega veliko zvestih pomočnikov, katerih prenogokrat niti ne pozna in ki mu vendar pomagajo zatirati škodljivo svojat. Če jih pa sicer pozna po imenu in zunanosti, ne pozna jih po njih dejanju in nagonu ter ima manjšaterega koristneža za škodljivca.

Krt.

Nič kaj redkega ni videti kaknega nerazsodnega čaka na travniku z motiko v rokah na krta, da bi mu izpihlil življenje, ker mu ta narovlje krtnje, češ, da je vsled tega težje kositi. Ko bi vsak, ki se trudi ubiti krta, se vsaj potrudil mu razparati še trebuh, da bi videl želodčevno vsebino, sigurno se ne bi nikdar več lotil tako nepremišljene morije. Niti trohice sledu od kake rastline ni najti v krtoveu želodcu, ampak samo razne žužke, katerih pohrusta krt sila veliko, ker je zelo požrešen. On je zelo koristna žival in če je že kje tuhtam, recimo, n. pr. na vrtu vsled rovanja nadležen, ga se zategavoljo ni treba ubiti, ker ga je mogoče prepoditi tudi na drug način. V petrolej ali katran namočene cunje, vtaknjene v njegove rove, ga prepode sigurno, ker mu je ta duh zopern.

Hršica, netopir in jež.

Še manj poznajo in vedo ceniti na kmetih hršice ali malo revko, po nekod picmuš imenovano. Zamenjujejo jo s poljsko mišjo, čeravno se od nje po rujavkasti dlaki in dolgem spičastem rilčku nedvomno razlikuje. Streže se ji po življenju, četudi pomaga onu zatirati razne golazen. In enako se godi netopirjem, ki ne store nikomur nič žalega; pač pa poljevo noč za noč na milijone škodljivega mrčesa. Edini jež je bolj srečen. Njega se vendar pardonira, saj ima celo čast v mnogih hišah ločiti ščurke in drugo slično nadlego.

Lisica, podlasica.

Pa tudi lisice, podlasice, kune in druge enake zveri niso kmetovalcu vedno tako škodljive, kakor so razvpite. Seve, če se razmnože tako, kakor so se tekom svetovne vojne, ker so imeli njih zasledovalci drugi posel, tedaj postanejo precej nadležne in pravi strah mnogi kurji družini. Vendar jim pade v zobe i

O Tinčekovem nenadnem izginu ni znal sporočiti nikdo kaj gotovega. Govorili in ugibalo se je marsikaj, pa prave resnice ni znal nikdo, še Tinčkova prijateljica, mesarjeva teta ne, katero sem tudi vprašal, kam bi se bil pogreznil strah vseh pagavcev — preklasti šafer Tinček.

Pohujšanje, katerega je uganjal na hribu svetoga Miklavža pijanec Tinček se je pozabilo nekaj tednov, ko ni nikdo več videl in ne slišal pretepača in rogovileža.

Minula sta celo leto in dan. Na Kapeinerhofu se je pojavil kot strela iz jasnega šafer Tinček. Lotil se je dela, kosil je seno ob plotu, ko je prišla mimo mesarjeva teta. Pozdravila sta se, si segla na dolgo in prijazno v roke, teta se je zakrohotala na ves glas, še strela enkrat Tinčeku roko in ga vprašala: „Tinček, Tinček, kje pa si se klatil celo leto?“ Tinček si je obrisal potno čelo in se odrezal prav na kratko: „Celo kalendro so mi prisodili, ker sem pretepal Slovence.“ Toliko sem slišal in razumel: Tinčeka so vtaknili pod ključ, ker je bil udeležen pri onem navalu celjskih nemškutarjev na sokolske izlotnike, ki so obiskali iz Češke prijazno Celje.

Teta in Tinček sta se še rokavala dolgo v prijateljskem razgovoru, dokler se ni okrenila teta na odhod z vprašanjem: „Tinček, kedaj se pa vidiva zopet?“

Tinček je odgovoril črnogledo in rezko: „Oh, mesarica, če se ne srečava poprej, gotovo pa pred peklenškimi vrati!“

Teta je stopila navzdol, Tinček je nabrusil koso in kosil, meni je pa donelo po ušesih: Če se ne srečava poprej, gotovo pa pred peklenškimi vrati! Tinček ni niti slutil, koliko groze, strahu in razmišljevanja je nagnal v otroško dušo, ko je izblebetal ono srečanje tete in njega pred samimi peklenškimi vrati. Nisem razumel, še manj pa sem mogel verjeti ono strašno srečanje blago smehljajoče se tete s pijanim pretepačem pred peklenškimi vrati!

Konec prihodaj.

mnogo poljskih miši, podgan, voluharjev (krtic), divjih kuncev in zajcev ter drugih glodalcev in ti vsi so vendar neprijetni gosti kmeta. Ni pa lepa njihova navada, da hodijo tuintam po plačilo za svoj trud na kmetijska dvorišča, sicer nosijo v takem slučaju svojo kožo na prodaj, ki je v zimskem času tudi nekaj vredna. Pa niti pesestniku lova niso te zveri — če jih ni seve preveč — tako škodljive, kakor bi bilo misliti na prvi hip. Saj mu takorekoč celo pomagajo ohranjati razno divjačino, kajti v prvi vrsti jim itak pade v plen bolehava, poginu podvržena divjačina. A zdravniki so, sicer radikalni. Njih lek obvaruje divjačino pred razno kugo in nalezljivimi boleznimi, ki bi, ako bi se razširile, še vse drugače razredile vrste divjačine, kakor store to lisice, podlasice in enake zveri. Lovci bodo sicer zmajali z glavo — pa je itak tako.

Pa četudi polve lisice, podlasice in kune mnogo zajčkov, voluharjev, poljskih miši in morda drugih škodljivcev, jim nočem peti slavo in povdarjam, da ne zaslužijo ravno izrečnega varstva od strani kmetovalcev, posebno ne, ker zasledujejo tudi neizmerne koristne ptice pevke, ter naredi s tem veliko škodo, ki prevaguje njih korist.

Ptice.

Ni dvoma, da ima kmetovalec ravno med vrstami ptic največ najzvestejših pomočnikov v boju proti raznim škodljivcem. Male ptičice, kakor so to: pevci, plezalci i. dr., mu pomagajo pokončavati škodljivi mrčes; večje pa, kakor n. pr. mišarji, pustolovke ali mokosevke, sove in čuki love miši, voluharje, podgane in druge enake nepridiprave.

Kjerkoli ljudje ne vpoštevajo to koristno delo ptic in nerazumno zasledujejo ptice brez razločka, se bo sigurno maščuje nad njihovimi kulturnimi rastlinami. Tam se množi vsakojaka škodljiva golazen vedno bolj in bolj, ki zmanjšuje sad vsakdanjega truda.

Koliko milijonov in milijonov drobnih ptičic-sevke je padlo in še bode padlo v žrelo italijanskih lahomnežev, ki naredi na ta način nam in sebi neizmerne škodo.

Dolgo je bilo treba kazati merodajnim krogom na ta nedostatek kulture naših južnih sosedov, da so dobili tudi Italijani v novjšem času zakon za varstvo ptic; ali predno se njega dobra misel vkorenini med tamošnjim ljudstvom, bo preteklo še sigurno veliko let, posebno sedaj, ko je ljudstvo med svetovno vojno še bolj posurovelo.

Nikdo ne more trditi, da bi bilo naše ljudstvo pohlepno za mesom malih ptic in ni postalo niti v vojni, ko je bilo glada dovolj; ptičji lov je pri nas, hvala Bogu, nekaj nepoznanega, pa vendar je opaziti tudi med nami pojemanje števila teh zvestih čuvajev naših kulturnih rastlin. Veliko se jih pogubi za časa selitve v južne kraje, veliko pri povratku, mnogo jih uniči slabo vreme, še več jih pokončajo mačke, kune, podlasice, ptice roparice ter drugi grabežljivci; pa tako je bilo tudi nekdanj, ko še ni bilo opaziti zmanjšanja števila koristnih ptic. Ali sedanje splošno kulturno napredovanje vzemirja tudi naše mile krilate in jim jemlje vedno bolj in bolj prilike neovirano gnezdit, valiti in odgajati svoje mladiče. Močvirna, nepristopna tla, staro, duplasto drevje, razno grmičevje in enaka varna zavetišča naših ptic, vse

to zgineva dan za dnem, ker je ljudstvo primorano v boju za obstanek obračati v prid vsaki pedeni naše zemlje.

Vendar bodi najtopleje priporočano vsakemu kmetovalcu, naj ne trebi brez potrebe grmičevja in naj, kjerkoli razmere dopuščajo, skuša ohraniti v prirodi se nahajajoča, za gnezdenje priročna zavetišča. Kjer jih pa ni, naj jih ustvarja, da tako privabi k sebi svoje zveste pomočnice in čuvaje svojih livad, poljan in sadnih vrtov. V zimskem času pa se naj spomni neprecenljivih zaslug, ki so mu jih izkazale čez poletje ter jim naj povrača s primerno hrano, da jih obvaruje gladi in pogina. Hvaležno mu bodo v prihodnje obilno poplačale njegov majhni trud s pokončevanjem razne golazni.

Čim več ptic privabimo v naše sadovnjake — tem manj je treba rabiti raznih tovarniških pripravov za pokončevanje škodljivega mrčesa. Ptice so v tem oziru nedosegljive; zatorej čuvajmo in negujmo ptice-pevke.

Golazen.

Pa ne samo v vrstah sesavcev in ptic ima kmetovalec svoje pomočnike, ampak ima jih še tudi med nižjimi bitji in sicer med bitji, ki so človeku dostikrat ogabna vsled svoje zunanosti.

Razborit kmetovalec ve, da gre razna škodljiva zalega v slast tudi kuščarju, marfinku, slepiču, belouški, močeradu, žabam, krastači itd. Nikakor torej ne gre uničevati te koristne živalce. Komur se gabi-jo, naj se jim izogne.

Zuželke.

Se manj znani in premalo uvaževani pomočniki kmeta so pa oni iz vrst žuželk. Nebroj je raznih žuželk, ki nam škodujejo, je jih pa tudi lepo število, ki so koristne, ker nam pomagajo zatirati škodljivi mrčes. Vsaki pozna raznovrstne polonice ali božje kravice, kakor so: sedmopikčaste, dvopikčaste in dvopasaste. Ti hrošči, posebno pa njih ličinke, se hranijo z različnimi listnimi ušicami in pršicami. Posebno požrešne so ličinke. Ena sama pokonča več stotin listnih ušic na dan. Enako hasnovita, kakor božji volek, je vsem znana kresnica, istotako še drugi mekači. Zelo koristni so tudi razen žitnega brzca vsi hrošči brzci in njih ličinke, kakor so: poljski brzec, bakrenasti krešič, vijoličasti krešič, zlati krešič, muškarnik i. dr. Med najkoristnejše žuželke je uvrstiti tudi nadalje najezdnike, ki imajo navado, da polagajo svoja jajca na ali v razne žuželke, gosenice in bube metuljev, v lesosjede ličinke hroščev in v drugi škodljivi mrčes. Iz jajec izlezle ličinke najezdnikov so sigurni pogin svojega hranitelja. V enaki smeri deluje koristno neka vrsta muh, n. pr. muhe-goseničarke. Muha grabežnica pa napada svoje žrtve iz zasede in jih izsesava ter uniči. Tudi razni kačji pastirji love hitro švigajoč v zraku škodljivi mrčes.

Dolga je torej vrsta raznih pomočnikov kmeta; samo poznati jih je treba, da jih po nepotrebem ne preganjamo in ne uničujemo. Pouk v šoli, opazovanje v naravi, čitanje tozadevnih spisov: vse to bo sigurno počasi odprlo ljudstvu oči, da začne enkrat natančneje spoznavati svoje prijatelje in sovražnike tudi v vrstah do sedaj še manj znanega živalstva.

Osebna dohodnina.

J. Vesenjāk.

Pomankljiva napoved stroškov.

Med najvažnejše vzroke, zakaj se našim posestnikom na deželi naračuna in odmeri previsoka dohodnina, spada tudi pomankljiva napoved stroškov pri kmetijskem gospodarstvu. Nekateri posestniki ne vodijo sploh nobenega zapisnika o svojih dohodkih, še manj pa o stroških, in ko je treba stroške izkazati ali navesti ter navedbe podpreti z dokazi, pa ni ničesar pri rokah. Seveda se tudi davčni urad in davčna komisija, ako ni posebnega zagovornika v komisiji, ki bi se brigal najprej za celoto in pozneje tudi za vsakega obdavčenca posebej, ne brigata s posebno vne- mo za stroške obdavčenca, temveč veliko bolj za dohodke! Lastni interes, lastna korist, mi torej velevala, da vodim dober zapisnik o stroških, katere imam pri gospodarstvu.

Kaj napovem med stroška?

Med stroške navedem v prvi vrsti vse davke in davčne doklade, edino dohodninskega davka ne. Podatki o vplačanih davkih so razvidni iz davčne knjžice.

Dalje računam med stroške vse zneske, ki sem jih tekom leta izdal za vzdrževanje gospodarskih poslopij.

Postavko o stroških tvorijo plača in prehrana vseh potrebnih delavcev ali dninarjev, katere porabim pri gospodarstvu v enem letu. Ravnotako spada med stroške hrana in plača deklam, hlapcem in viničarjem. Slednjim dajemo naši posestniki čisto pridelke kot deputat. Tudi to so stroški.

Prav radi pozabijo naši ljudje, da bi navedli stroške za razsvetlavo v hlevih in drugih gospodarskih poslopij in vendar je znano, da se uporabi za to ogromno denarja, posebej še pri sedanji draginji petroleja, karbida, sveč, olja. Razsvetljava mora biti, saj se navadno vsa živina oskrbuje že na večer, ker se prej dela na polju, travniku ali vinogradu. Pretežno večino repe in korenja tudi obrežejo naši ljudje ponoči; mlati se največ ponoči; kuruza se sla-

či ali lička ali kožuha ponoči. Vsega tega gospoda niti ne ve, ker še navadno spi v svojih pernicah, dokler ne posije ljubo sonce v posteljo.

Stroški so tudi zavarovalnine, odnosno letna plačila za zavarovanje poslopij proti požaru, zavarovalnina pridelkov, zavarovalnina oseb! To postavko o stroških lahko dokazate na podlagi zavarovalnih polic ali pa letnih vplačil.

Važno postavko med stroški tvorijo tudi izdatki za nakupovanje in izboljšanje semen, kakor tudi stroški za gnojila pa naj porabljate gnojila naravnā ali umetna.

Vse obresti in odplačila na dolgove, bodisi vključene ali drugače izkazane tvorijo tudi važen del stroškov.

Posebno močno čuti pretežna večina naših kmetijskih gospodarstev izdatke za kurjavo. Tudi to je računati med stroške, saj je jasno, da mora za drva in premog (ako ga sploh dobimo!) prav močno poseči v denarnico. Na drugi strani strani pa je posebej pri nas na Stajerskem uporaba kurjave za kuho svinjske hrane naravnost ogromna ter vori največji del pri uporabi drv.

Za veliko posestnikov pridejo v prvi vrsti v poštev pri odmeri osebne dohodnine dohodki iz vinograde. Te gospodje pri davkarjih posebno povdarjajo. Ne vračunajo pa vinogradnikovih stroškov niti v celoti, niti v posameznih postavkah. Vsled tega bom o dohodkih in stroških iz vinogradništva govoril v posebnem odstavku.

Ni mi treba posebej povdarjati, da spadajo med stroške tudi vsa plačila in dajatve. To breme povdarja in očita marsikdo še preveč in ne pomišlja, da bo enkrat tudi on oslabil in bo užitar, ako mu Bog da doživeči večjo vrst let.

Vse navedne točke spadajo med stroške pri rednem gospodarstvu. Toda mi vemo, da nesreča nikdar ne svetli, kakor pravi naš pregovor, zato ne smem tukaj pozabiti navesti tudi izrednih okolnosti, ki so merodajne, da se davki ali nižje odmeri ali odmerjena postavka zniža ali celo odpade.

Te okolnosti navedem v glavnem v prihodnjem članku.

Politični ogled.

Jugoslavija.

Pogajanja med opozicijo in beograjsko vlado, ki so trpela več dni, so se razbila. Vlada ni hotela prav nič popustiti v svojih zahtevah, opozicija se je kazala popustljivo, da se sestavi koncentracijsko ministristvo, ker to nujno zahteva naš zmeden notranji in zunanji politični položaj. Ker pogajanja niso uspela, je zahtevala sedanja vlada pri regentu Aleksandru razpust parlamenta. Regent pa te vladine zahteve ni podpisal, raditega je podala viala ostavko, katera je bila sprejeta na dvoru. Regent je pozval še našega pariškega poslanika Vesniča, naj bi on poskusil sestaviti vlado iz vseh strank. Demokrati in socijalisti pa so odločno odklonili vsako koncentracijsko vlado, radi tega se je tudi odrekel Vesnič nalogi, katero mu je poveril regent. Novo vlado bo sedaj sestavljala opozicija, ki namerava takoj sklicati parlament, da se sprejme novi volilni red in izvedejo volitve. Kdo in kako bo sestavljala novo vlado, še danes ne vemo.

Ministrski svet v Beogradu je sprejel predlog o delni razlastitvi velikih posestev. Ta posestva se bodo razlastila v državne svrhe za zgraditev delavskih stanovanj, razdelitev zemlje invalidom in za zgradbo kmetijskih šol.

Jadransko vprašanje rešujejo zavezniški ministrski predsedniki v Londonu. Italijani so zahtevali, da se naj uveljavi glede Jadrana ali pariški dogovor, ali pa londonska pogodba. Z Amerike pa je brzojavil Wilson, da zahteva Amerika, da se izpelje ameriški načrt, sicer bo odpoklicala Amerika svoje zastopnike iz Pariza. Zavezniki so vprašali italijanskega zasnopnika, ali se naj reši jadransko vprašanje brez Amerike. Italija pa se ne upa tozadevno zameriti Ameriki, ker je od nje gospodarsko in finančno popolnoma odvisna. Glede rešitve jadranskega vprašanja v naš prid imamo edinega prijatelja in zagovornika — Ameriko.

Italija.

Na Reki še vedno gospodari D'Anuncijjo, ki je začel zadnje dni z nabori za svojo armado. Veliko število nabornikov je ušlo g. D'Anuncijju v razne kraje.

V italijanski zbornici so predložili zakon na obdačenje brezdelja. Kdor ne dela, ali živi od samega premoženja, bi naj odstopil državi polovico. Brezdelneže bodo izgnali.

Nemčija.

V Šlezvik se je vršilo ljudsko glasovanje, kam naj pripada ta dežela: k Danski ali k Nemčiji. Ljudsko glasovanje je izpadlo v prid Danski. To je bilo prvo ljudsko glasovanje, ki ga je izpeljala ententa.

Avstrija.

Po Avstriji se širi rovarjenje proti sedanji vladi, katero bi radi strmoglavili. Vzrok ljudske nevolje nad vlado tiči v vsestranskem pomanjkanju, ki vlada v Avstriji, a pomoči ni od nobene strani. V Avstriji vedno bolj prevladuje mnenje, da se samostojna Avstrija ne more držati. Po Avstriji zbira ženstvo podpise na entento, naj ta dovoli, da zasedejo Avstrijo Čeho-slovaška ali Jugoslavija.

Madžarska.

Pri ožjih volitvah na Madžarskem je bilo izvoljenih 8 krščanskih narodnjakov in 9 iz stranke malih kmetov. Na Madžarskem je najmočnejša stranka krščansko narodna.

Madžarska je predložila te dni v Parizu svoje protipredloge proti njej narekovani mirovni pogodbi. V tej noti zahteva zase Reko in ljudsko glasovanje v vseh od stare Ogrske odcepljenih pokrajinah.

V Budimpešti so otvorili te dni narodno skupščino ali parlament.

Bolgarija.

Po celi Bolgarski je izbruhnila splošna stavka.

Turčija.

Turškega cesarstva ne bodo razkosali popolnoma, kot se je domnevalo prvotno. Odtrgali so od Turčije le nekaj pokrajin v Mali Aziji, ki dobijo svojo ustavo.

Rusija.

Boljševiki so ustrelili v Irkutsku proti boljševiškega generala Kolčaka.

Boljševiška armada šteje 800.000 mož. Med tem vojaštvom vlada baje vzoren red in pokorščina.